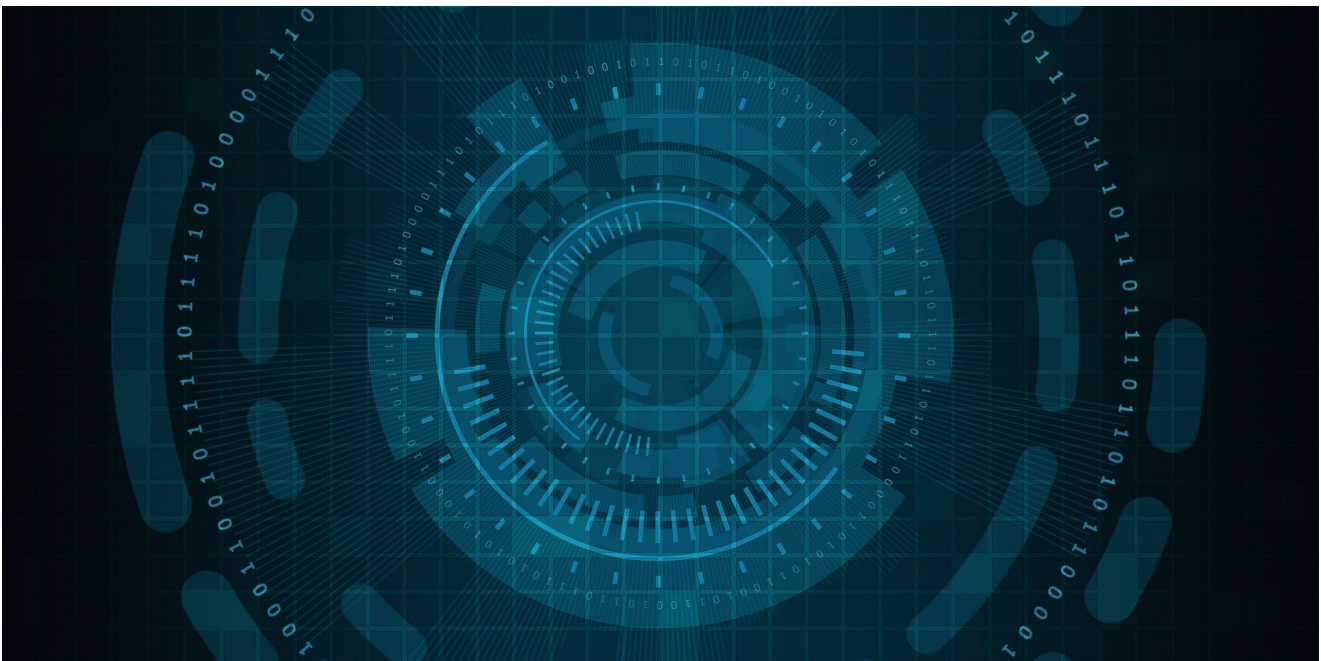

TUTKIMUS TEOLLIS- JA TEKIJANOIKEUKSIA LOUKKAAVISTA LIIKETOIMINTAMALLEISTA

Vaihe 5: Vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden toimintatapa

Tiivistelmä

EUIPO on laatinut tämän tutkimuksen yhteistyössä CEIPIn (Centre for International Intellectual Property Studies) ja Strasbourgin yliopiston teoreettisen ja soveltavan taloustieteen viraston (Bureau of Theoretical and Applied Economics) kanssa.

Kirjoittajat (aakkosjärjestyksessä):

Julie DAGHER

Rémy GUICHARDAZ

Natasha MANGAL

Emilie RUIZ

Kiitokset

Oleksandr BULAYENKO

Toteutettu EUIPO:n henkilöstön ja YK:n alueidenvälisen rikollisuuden ja oikeuden tutkimuslaitoksen (UNICRI) tuella. Kiitokset

Erling VESTERGAARD

Stephan EDELBROICH

Edyta BEDNARCZYK

Erityiskiitokset myös Marco MUSUMECILLE, UNICRI

Alkusanat

EUIPO:n tehtäväksi annettiin vuonna 2012 teollis- ja tekijänoikeuksien loukkausten seurantakeskuksen hoitaminen. Keskuksen tehtävänä on toimittaa tosiseikkoja ja todisteita tehokkaiden teollis- ja tekijänoikeuspolitiikkojen tueksi, luoda välineitä ja resursseja teollis- ja tekijänoikeusloukkausten torjuntaan sekä parantaa tietämystä teollis- ja tekijänoikeuksien merkityksestä sekä väärentämisen ja piratismien kielteisistä vaikutuksista.

Yksi seurantakeskuksen tärkeimmistä tehtävistä kymmenen viime vuoden aikana on ollut sen selvittäminen, miten teollis- ja tekijänoikeuksien rikkojat ja teollis- ja tekijänoikeusrikolliset harjoittavat laitonta liiketoimintaansa. Vuonna 2016 aloitetut tutkimukset teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavista liiketoimintamalleista ovat tärkeimpiä keinoja, joilla voidaan lisätä tietämystä teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavista liiketoimintamalleista. Niiden perusteella voidaan määrittää mahdollisia ratkaisuja, joilla tähän haasteeseen voidaan puuttua tehokkaasti.

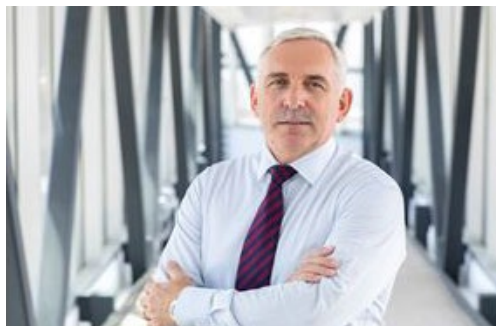
Tässä raportissa esitetään selkeä menetelmä sekä tarkka analyysi vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden toimintatavasta. Raportti osuu samaan aikaan, kun EU:n laajuisesti keskitytään entistä enemmän teollis- ja tekijänoikeusrikosten rikosoikeudellisiin seuraamuksiin. Tämä on sopusoinnussa sen kanssa, että Eurooppa-neuvosto on palauttanut teollis- ja tekijänoikeusrikollisuuden Euroopan monialaisen rikosuhkien torjuntafoorumien (EMPACT) vuosien 2022–2025 painopistealaksi.

Vakavaa ja järjestäytyntä rikollisuutta koskevan Euroopan unionin uhkakuva-arvion (EU SOCTA) väliarvioinnin lähestyessä käy yhä selvemmäksi, että väärentäminen ja piratismi ovat vakavia kuluttajiin kohdistuvia terveyttä ja turvallisuutta uhkaavia petosrikoksia, joilla rahoitetaan järjestäytyntä rikollisuutta ja joilla on vakavia mikro- ja makrotaloudellisia seurauksia sekä ympäristöseurauksia. Kuten tästä raportista käy selvästi ilmi, teollis- ja tekijänoikeusrikollisuus liittyy myös moniin muihin rikollisen toiminnan muotoihin, kuten huumekauppaan, rahanpesuun, kyberrikollisuuteen, terrorismiin ja petoksiin.

Tutkimussarjan tässä vaiheessa saadut tulokset, näkemykset ja esimerkit puoltavat erittäin vahvasti sitä, että on varmistettava, että teollis- ja tekijänoikeusrikollisuus pysyy EMPACTin painopisteenä tulevissa toimintapoliittisissa sykleissä. Toivon, että tuloksista on suurta apua lainvalvonnalle, oikeuslaitokselle, tiedeyhteisölle, yksityiselle sektorille ja poliittisille päättäjille teollis- ja tekijänoikeusrikollisuuden torjunnassa.

Christian Archambeau
Euroopan unionin teollisoikeuksien
viraston
pääjohtaja

Tiivistelmä

Tausta

Teknologia on mahdollistanut laittoman toiminnan salaamisen ja teollis- ja tekijänoikeuksien loukkausten kasvun, mikä vaikeuttaa rikollisten saattamista oikeuden eteen. Teollis- ja tekijänoikeusloukkauksiin liittyviin monimutkaisiin rikollisverkostoihin osallistuvien henkilöiden tunnistaminen ja syyteeseen asettaminen muistuttaa usein loputonta taistelua, koska rikolliset käynnistävät operaatiot nopeasti uudelleen korvaavien palvelimien, teknisten kiertoratkaisujen ja valtioiden rajat ylittävän yhteistyön avulla. On tärkeää huomata, kuten tässä tutkimuksessa osoitetaan, että teollis- ja tekijänoikeuksien rikoksentasoinen loukkaaminen on usein merkki muusta vakavasta järjestäytyneestä rikollisuudesta, kuten rahanpesusta ja petoksista. Näin ollen taustalla olevien teollis- ja tekijänoikeuksien loukkausten asianmukainen tunnistaminen ja tutkiminen voi paljastaa useita muita vakavia rikoksia, jotka voivat aiheuttaa merkittävän riskin kansalaisille.

Lainvalvontaviranomaiset tarvitsevat nyt joukon oikeudellisia välineitä tukemaan teollis- ja tekijänoikeuksien loukkauksia koskevia ketterämpiä ja kattavampia tutkintatoimia, jotta teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaava liiketoimintamalli kokonaisuudessaan ja sen perimmäiset syyt saataisiin selville. Enää ei riitä, että täytäntöönpanovaihe (syytevaihe) pyritään saavuttamaan mahdollisimman nopeasti. Sen sijaan etusijalle on asetettava mahdollisimman kattavan kuvan muodostaminen rikollisesta toiminnasta yksittäisten tutkimusten aikana. Tämä on ehkä tehokkain tapa käyttää kerättyä todistusaineistoa laajemman rikollisverkoston hajottamiseen ja rikollisen toiminnan tehokkaaseen lopettamiseen.

Monimutkaisten rikollisverkostojen paljastaminen ei ole koskaan yksinkertaista. Yksi aikaisemmin kehitetyistä oikeudellisista välineistä laadittiin tämän EUIPO:n ”Establishing an overview of online business models infringing intellectual property rights” -tutkimussarjan ensimmäisen tutkimuksen yhteydessä. Kyseisessä tutkimuksessa kehitettiin keino kartoittaa visuaalisesti tekijänoikeuksia loukkaavat liiketoimintamallit, jotta rikollisuuden eri osatekijät saataisiin selville. Kartoitus toteutettiin matriisin muodossa siten, että Y-akselilla on erilaisia teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavia toimia ja X-akselilla digitaalisia verkkoalustoja. Mukana on yhteensä kuusi eri toimintaa ja alustaa.

Matriisissa oli kuitenkin puutteita, joista yksi merkittävimmistä oli luokkien epäselvyys. Lisäksi se on luonteeltaan rajoittava, sillä se sisältää tyhjentyvän luettelon mahdollisista toimista ja alustoista, joissa ei voida ottaa huomioon innovaatiota. Kun matriisia käytettiin visualisointivälineenä, tuloksia oli vaikea tulkita eikä toistuvia malleja kyetty havaitsemaan. Se oli kuitenkin ensimmäinen merkittävä ponnistus kattavan järjestelmän kehittämiseksi teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavan liiketoimintamallin kuvaamiseksi, ja se tarjosi perustan EUIPO:n aiheesta julkaisemien useiden tutkimusten laatimiselle.

Vuonna 2018 laitonta internetpohjaista televisiota (IPTV) Euroopan unionissa (vaihe 3) koskevassa tutkimuksessa kehitettiin myös visuaalinen kaavio, joka avulla on helpompi ymmärtää laittomien IPTV-palvelujen tarjoamiseen erikoistuneiden liiketoimintamallien toimintaa. Kaaviossa esitetään visuaalisesti kaikki mahdolliset tarvittavat toimijat, infrastruktuurit ja tekniset keinot, jotka ovat yleisiä useimmissa, ellei kaikissa, IPTV-tapauksissa. Useasta kerroksesta (”pinoista” tai ”pinonäkymästä”) koostuva malli tarjoaa tutkijoille tärkeän tarkistuslistan perusteellisen ja menestyksekkään tutkimuksen toteuttamiseksi.

Teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavien liiketoimintamallien seuraavaa visuaalista mallinnusta on hahmoteltu näiden molempien tutkimusten innoittamana. Malli voisi ihanteellisessa tapauksessa pitää sisällään aikaisempaa suuremman määrän tekijänoikeuksia loukkaavia verkkoliiketoimintamalleja, jotka kattavat teollis- ja tekijänoikeuksien loukkaukset kaikissa niiden eri muodoissa.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on näin ollen tarkistaa aikaisempia malleja sellaisen uuden visuaalisen mallin ja analyttisen menetelmän luomiseksi, jota on helpompi soveltaa käytännössä. Tällaisen mallin olisi myös voitava kattaa erityyppisiä teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavia liiketoimintamalleja. Malli pitäisi validoida käyttämällä teollis- ja tekijänoikeuksien loukkauksiin liittyvien tapausten aiemmista tutkinta- ja syytetoimista saatuja tapaustietoja.

Tehtävää suorittaessaan havaittiin, että tutkintatarpeiden mukaan voidaan käyttää useita visuaalisia työkaluja, jotka vaihtelevat erittäin yksinkertaistetuista malleista yksityiskohtaisempiin kaavioihin ja joiden avulla voidaan havaita todisteista erilaiset toistuvat mallit ja havaita tutkinnassa mahdollisesti esiintyvät puutteet. Kun näitä työkaluja käytetään tehokkaasti ja johdonmukaisesti yhdessä, voi alkaa hahmottaa keskeisiä malleja, jotka paljastavat selkeitä suuntauksia. Näiden mallien tunnistaminen varhaisessa vaiheessa voi auttaa lainvalvontaviranomaisia ennakoimaan paremmin tekijänoikeuksia loukkaavan liiketoiminnan mahdollisia kohteita ja uhreja sekä laittomaan toimintaan mahdollisesti osallistuvia keskeisiä toimijoita.

Menetelmä

Keskeisenä tehtävänä tässä vaiheen 5 tutkimuksessa oli luoda kaikkiin tapauksiin sopiva kaavio pyrittäessä kartoittamaan teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavan verkkoliiketoimintamallin monimutkaisuutta. Lisäksi keskityttiin vakavaan järjestäytyneeseen rikollisuuteen, johon liittyy teollis- ja tekijänoikeuksien loukkauksia, jolloin kehitettyjen välineiden soveltaminen rajattiin koskemaan rikolliseksi toiminnaksi luettavia laittomuuksia.

Tässä tutkimuksessa keskitytään teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaaviin verkkoliiketoimintamalleihin. Ne ovat malleja, joihin sisältyy vähintään yksi verkkokomponentti ja joita käytetään väärennettyjen tavaroiden laittoman kaupan ylläpitämiseen tai muun teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavan toiminnan edistämiseen. Verkkoympäristön ominaisuudet usein helpottavat väärennettyjen tuotteiden ja tavaroiden sekä niiden loppukäyttäjien/kuluttajien kohtaamista, olivatpa nämä väärennöksistä tietämättömiä tai eivät. Se voi mahdollistaa laajemmalle ulottuvat rikkomusten tavat ja kattaa laajemman valikoiman tuotteita ja palveluja kuin puhtaasti fyysisen vaihdannan kautta saatavilla olevat tuotteet ja palvelut.

Näiden parametrien vuoksi tutkimuksessa käytetään ja/tai kehitetään useita visuaalisia malleja eri tarkoituksiin.

- Ensimmäisessä mallissa liiketoimintamallit voidaan yksinkertaisimmillaan ymmärtää lineaarisesti ”**teollisuuden arvoketjuna**”. Tässä ”arvoketjussa” toimijat ja toiminnot jäljitetään niiden alkulähteille jäljittämällä laittomasta toiminnasta saadut varat ”seuraa rahaa” -periaatteen avulla, kun ne virtaavat ketjun alkupäähän rikoksen alullepanijoille (jotka usein ovat rikoksen taustalla olevia pääsuunnittelijoita).
- Toisessa mallissa **klassista liiketoimintamallia** käytetään yksityiskohtaisempaan tapaan sijoittaa kaikki toimijat ja toiminnot samanlaiseen asemaan. Tämä malli on tehokkain, kun halutaan erottaa rikollisen toiminnan kohde/kohteet ja kolmannen osapuolen palvelut, joita käytetään (usein kolmannen osapuolen tietämättä) yrityksen päivittäisten toimintojen hoitamiseen (esim. maksupalvelut, verkkoisännöintipalvelut, toimistonvuokrauspalvelut).

- Kolmas tämän tutkimuksen yhteydessä kehitetty malli on näiden kahden mallin yhdistelmä, jolla pyritään erityisesti yksinkertaistamaan vaiheessa 1 kehitettyä matriisimallia. Kolmas malli saanut vaikutteita vaiheessa 3 IPTV-tapauksia varten luodusta pinonäkymämallista. Tämän tutkimuksen **pinonäkymä**-versiossa arvoketju on visualisoitu siten, että näkyvillä on asiaanliittyvien toimijoiden ja toimintojen muodostama kokonaisuus. Tämän ansiosta lainvalvontaviranomaiset voivat jäljittää tulovirtoja ja hahmottaa teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavaa toimintaa harjoittaviin yrityksiin liittyvien toimijoiden ja toimintojen keskinäisiä yhteyksiä.

Näiden visualisointityökalujen käytettävyyttä ja toimintaa testattiin tosielämän tapauksista saaduilla tiedoilla. Tutkimusryhmä sai ensisijaiset tietolähteet käyttöönsä EUIPO:ltä YK:n alueidenvälisen rikollisuuden ja oikeuden tutkimuslaitoksen (UNICRI) laatimien tapaustutkimusten muodossa. Tapausten yksilöiminen ja kerääminen toteutettiin tiiviissä yhteistyössä teollis- ja tekijänoikeusasioita käsittelevien syyttäjien eurooppalaisen verkoston (EIPPN) ja Eurojustin kanssa. Ne helpottivat yhteydenpitoa kansallisiin oikeuslaitoksiin, syyttäjiin ja lainvalvontaviranomaisiin.

Tapauksiin liittyvät tiedot käsiteltiin tämän jälkeen luottamuksellisesti ja täysin anonymisoituina. Tapaukset liittyivät kaikentyyppisiin EU:n jäsenvaltioissa tapahtuviin teollis- ja tekijänoikeuksien loukkauksiin (mukana oli myös liitännäisrikoksia, kuten liikesalaisuuksien varastaminen ja teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoihin kohdistuvat laskutuspetokset). Tällaisia ovat muun muassa vakavuudeltaan rikoksentasoiset tavaramerkkiloukkaukset, väärennökset ja tekijänoikeusloukkaukset.

Visualisointityökalujen ja tapaustietojen yhdistelmän ansiosta voitiin tutkia tarkemmin erilaisten rikoksentasoisiin teollis- ja tekijänoikeusloukkaamistapauksiin liittyvän rikollisuuden ominaismuotoja.

Tärkeimmät havainnot ja päätelmät

Erilaisten visuaalisten kartoitusten avulla tutkittujen teollis- ja tekijänoikeusrikosten joukosta nousi esiin useita huomionarvoisia toistuvia malleja, yhtäläisyyksiä ja suuntauksia. Päätelmät on jaettu erilaisiin teollis- ja tekijänoikeuksiin ja niihin kohdistuviin loukkauksiin.

Tämän tutkimuksen ensimmäisessä osassa käsitellään **teollis- ja tekijänoikeutta loukkaaviin tavarihin** liittyviä tapauksia, ja siinä keskitytään pääasiassa tavaramerkkien loukkauksiin. Kaikissa tapauksissa teollis- ja tekijänoikeutta loukkaavien tavaroiden alkuperä oli usein vaikeimmin tunnistettava tekijä. Ulkomailla tuotetut tavarat pysäytettiin vasta, kun ne saapuivat EU:n markkinoille ulkomaisen tai EU:ssa sijaitsevan taustalla toimivan pääsuunnittelijan koordinoimina. Sen lisäksi, että tutkijoilla oli vaikeuksia tunnistaa tavaroiden lähde ja pysäyttää toiminta, tukkukauppavaiheessa, tutkintaa haittasi sellaisten tietojen puute, joilla toimet olisi voitu yhdistää laittomien tavaroiden maahantuonnin taustalla olevaan todelliseen pääsuunnittelijaan.

Useissa tapauksissa, joihin liittyi ulkomaisen lainkäyttövallan piiriin kuuluvia tekijöitä, tämä viittasi tyypillisesti useiden välissä toimivien toimijoiden käyttöön. Näistä osa toimi tietämättä muista samalla tasolla toimivista välittäjistä. Pääsuunnittelija saattoi hyödyntää tätä välittäjien moninaisuutta jakeluketjujen järjestelmälliseen hajauttamiseen yhtäältä vähentääkseen ei-toivottua huomiota ja toisaalta säilyttääkseen oikeuksia loukkaavan liiketoiminnan sopeutumiskyvyn.

Lisäksi oli harvinaista, että teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavien tavaroiden valmistajat toimittivat tuotteen suoraan loppuasiakkaalle. Tämä merkitsee sitä, että ne eivät voi vaikuttaa kaikkiin jakeluketjun osa-alueisiin. Tällaisella hajautetulla jakelumallilla on kahtalainen tarkoitus: sen avulla voidaan peittää, miten toimintaa koordinoidaan ulkopuolelta ja sisäisesti,

koska yksittäisillä rikollisilla toimijoilla on lähtökohtaisesti vain vähän tietoa koko rikollisverkoston toiminnasta. Tämän havainnon mukaisesti vaikuttaa siltä, että ennen loppuasiakasta tarvitaan vähintään yksi tai kaksi välitasoa.

Eräs tapauksissa kirjattu huomionarvoinen seikka oli teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavien tavaroiden kulkua kontrolloivien pääsuunnittelijoiden (ja/tai tuotantoketjun alkupäässä toimivien välittäjien) merkittävä asiantuntemus, tausta ja erikoistuminen toimialalla, jolla ne operoivat. Edellä tarkastellut monet mallit huomioon ottaen ”seuraa tavaroita” -lähestymistapa osoittautui tehokkaimmaksi tavaksi saada puuttuvia tietoja arvoketjun alkupään toimijoista (erityisesti tavarantoimittajista ja taustalla olevista pääsuunnittelijoista).

Tutkimuksen toisessa osassa keskitytään **tekijänoikeutta loukkaavan aineiston saatavuuteen ja levittämiseen**. Yksi tapausten tärkeimmistä, mutta huomiotta jääneistä seikoista oli se, missä vaiheessa tekijänoikeudellisesti suojatun sisällön laillista saatavuutta käytettiin väärin tekijänoikeuksia loukkaaviin tarkoituksiin. Havaittiin, että laillisessa työsuhteessa olevat henkilöt saattavat käyttää väärin oikeuttaan tutustua sisältöön varhaisessa vaiheessa, ja kiirehtiä jakamaan oikeuksia loukkaavaa sisältöä eteenpäin verkossa. Kriittikoina, toimittajina tai jälleenmyyjinä työskentelevät saattavat käyttää väärin laillista pääsyään sisältöön, eivätkä heidän motiivinsa aina ole luonteeltaan taloudellisia. Joidenkin tekijänoikeuksia loukkaavien toimien avulla loukkaajat voivat pyrkiä saamaan sisäisten vaikuttimien tyydyttämiseksi myös muita kuin rahallisia hyötyjä. Tällaisia ovat henkilökohtaisen (vaikkakin nimettömän) tunnustuksen saaminen (mainehyöty) ja mahdollisuuden pelillistettyihin ansioihin, kuten kärkeisija muihin sisällön jakajiin nähden, rahakkeiden lataaminen tai palvelintilan saaminen muiden kannustimien ohella.

Toinen havaittu suuntaus oli se, että useilla teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavilla yrityksillä oli ”asiakaspalvelua”, jolla helpotetaan tavallisten kansalaisten mahdollisuuksia osallistua teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavaan liiketoimintaan. Tällaisia keinoja olivat muun muassa tekijänoikeuksia loukkaavan sisällön tai linkkien yksilölliset haut, tekijänoikeuksia loukkaavan sovelluksen käyttöä vaihe vaiheelta esittelevän käyttöoppaan laatiminen sekä tilausmaksujen kerääminen ovelta ovelle ja laitteiden asentamispalveluiden tarjoaminen muiden ”asiakasystävällisten” ominaisuuksien ohella, joiden tarkoituksena oli houkuttaa asiakkaita palvelun pariin.

Toisin kuin teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavien tavaroiden kohdalla, tekijänoikeusloukkaustapauksissa suorat tulovirrat voivat olla myös tilausmaksuja ja lahjoituksia. Tähän luokkaan kuuluvilla tekijänoikeuksia loukkaavilla yrityksillä on myös tapana monipuolistaa tulolähteitä, joita laittomasta toiminnasta saadaan. Esimerkiksi mainostulojen hyödyntäminen ja henkilötietojen myynti kolmansille osapuolille loivat lisätulovirtoja lainvastaisista toimista saatujen voittojen ohella.

Kolmannessa osassa käsitellään **teollis- ja tekijänoikeuksien loukkauksiin liittyvän kyberrikollisuuden** muotoja. Tätä osaa koskevien yleisten johtopäätösten tekeminen oli kaikkein haastavinta, koska kyseessä on huomattavasti laajempi rikollisen toiminnan kirjo. Havaittavissa oli kuitenkin suuntaus, jossa tekijänoikeuksia rikkovat liiketoimintamallit ovat yleensä pidemmälle kehitettyjä, koska ne mukauttavat toimintatapaansa suurempaan määrään uhreja. Esimerkiksi liikesalaisuuden väärinkäyttö edellyttää syvällistä tietämystä siitä, miten kohteena oleva yritys toimii, jotta sen työntekijöitä saadaan rekrytoitua ja paljastamaan liikesalaisuus. Samoin petostapauksissa rikolliset näkevät suuresti vaivaa saadakseen erehdyttävän arvolupauksensa vaikuttamaan uskottavalta näennäisesti asianmukaisissa olosuhteissa ja muodollisten ehtojen täytyessä.

Laittomuudestaan huolimatta kaikki teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavat liiketoimintamallit joutuvat jatkuvasti turvautumaan laillisesti toimivien kolmansien osapuolten tarjoamiin palveluihin. Oikeuspalvelujen tarjoajia voidaan jossain määrin pitää ”liiketapahtumien edistäjinä” joko rikollisten toimijoiden välillä arvoketjussa tai tekijänoikeuksia loukkaavien liiketoimintamallien ja loppuasiakkaiden välillä. Tällaiset toimintaa edistävät välittäjät eivät

tavallisesti osallistu suoraan tekijänoikeuksia loukkaaviin toimiin. Tutkijoiden kannattaa kuitenkin tutkia ja kuulustella välissä toimivia tahoja, sillä ne voivat olla erittäin hyödyllinen lähde tietojen hankkimiseksi laittomasta liiketoimintamallista välittäjän roolinsa ansiosta saamiensa tietojen vuoksi.

Vaikka näitä yhtäläisyyksiä on havaittu käsitellyissä tapausluokissa, niitä koskevien päätelmien soveltamista tulevaisuudessa rajoittaa ymmärrettävästi kunkin yksittäisen tapauksen taustalla olevien tosiasiallisten olosuhteiden luonne. Selvää on, että tietyllä yleistasolla kaikilla teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavilla tapauksilla on yhtäläisyyksiä. Näin on erityisesti tapauksissa, joissa loukkaukset on toteutettu pääasiassa verkossa toimivien toimintaa edesauttavien välittäjien ja resurssien avulla (esimerkiksi virtuaaliset maksupalvelut ja verkkosivun isännöinti). Rikosten huolellinen tarkastelu kuitenkin osoittaa, että rikollisten toimijoiden määrä, heidän välineidensä kehittyneisyys ja käytettävissään olevat taloudelliset resurssit voivat vaikuttaa rikollisen liiketoiminnan kokoon, laajuuteen ja vaikutuksiin. Toisin sanoen kaikkia teollis- ja tekijänoikeusrikoksia ei voi pitää samanlaisina. Tästä huolimatta tekijänoikeuksia loukkaavan liiketoimintamallin hahmottaminen tässä tutkimuksessa kuvattujen visuaalisten mallintamistapojen avulla voi kuitenkin johtaa siihen, että tutkinnassa havaitaan yllättäviä ja/tai odottamattomia puutteita, jotka viranomaiset voivat parhaassa tapauksessa korjata nopeasti ja tehokkaasti.

Tutkimuksessa esitettyjen visuaalisten mallien tulevan käyttökelpoisuuden ja sovellettavuuden osalta voidaan olettaa, että uudet teknologiat koettelevat näiden välineiden muotoa ja toimintaa jatkossakin. Työkalukokoelma voi kuitenkin toimia lähtökohtana teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavien liiketoimintamallien kartoittamiselle ja auttaa tuomaan esiin aiempaa useampia tekijänoikeuksia loukkaavaan liiketoiminnan alkulähteitä. Ihannetapauksessa se voi johtaa kokonaisten teollis- ja tekijänoikeusloukkauksiin liittyvien rikollisverkostojen paljastamiseen (ja hajottamiseen).

TUTKIMUS TEOLLIS- JA TEKIJÄNOIKEUKSIA LOUKKAAVISTA LIIKETOIMINTAMALLEISTA

Vaihe 5: Vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden toimintatapa

ISBN 978-92-9156-335-7

© Euroopan unionin teollisoikeuksien virasto

Jäljentäminen on sallittua, jos lähde mainitaan